

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МУЗИЧНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ імені
П. І. ЧАЙКОВСЬКОГО

Методична розробка спеціального курсу з дисципліни
«Історія хорової літератури» (XXI століття)
за темою творчого мистецького проєкту.

Назва курсу:

**«Новітні тенденції української хорової музики
композиторів XXI століття»**

Кушніра Тараса Ігоровича,

здобувача ступеня доктора мистецтва
кафедри хорового диригування

Творчий керівник –

заслужений працівник

культури України, професор

Величко Неля Анатоліївна

Науковий консультант –

доктор мистецтвознавства, професор

Гусарчук Тетяна Володимирівна

ПЛАН

- I. Композиторська творчість видатних майстрів хорового мистецтва у XXI столітті.
- II. Новітня генерація молодих українських композиторів
- III. Синтезійні аспекти художніх образів хорового мистецтва та живописних полотен (на прикладі творів Ганни Гаврилець, Валентина Сильвестрова, Вікторії Польової та картин Івана Марчука)
- IV. Список рекомендованої літератури

I. Композиторська творчість видатних майстрів хорового мистецтва у XXI столітті

1. Мелодичне плетиво у просторовому вимірі Валентина Сильвестрова.
2. Синтез національних колоритів та сучасної композиторської техніки у творчості Мирослава Скорика.
3. Темброві різноманіття та лінійні сплетіння голосів – основа хорових творів Лесі Дичко.
4. Народно-фольклорний симфонізм Євгена Станковича.
5. Олександр Яковчук – майстер хорових обробок народних пісень.
6. Популяризація віршів Олекси Трохименка у хорових експериментах Віктора Степурко.
7. Володимир Зубицький – представник модернових течій та неофольклоризму в хоровому мистецтві.
8. Багатогранність особистості Віктора Камінського.
9. Стиль народно-духовної поліфонії Ганни Гаврилець.
10. Сакральний мінімалізм у багатовимірному просторі Вікторії Польової.

II. Новітня генерація молодих українських композиторів

1. «Страстна седмиця» Святослава Луньова – вершина хорової творчості композитора.
2. Музична «простота» Максима Шалигіна.
3. Максим Коломієць – композитор, що поєднує музику та візуальне мистецтво.
4. Новітні прийоми письма у музиці Івана Небесного.
5. Інтонаційно-образний зміст творчості Ірини Алексійчук.
6. Духовна автентичність хорових творів Тетяни Яшвілі.
7. Експресія всепроникаючого мелодизму Віктора Тиможинського.
8. Неокласицизм у хоровій творчості Світлани Острової.
9. Хорова музика Андрія Бондаренка на вірші українських поетів.
10. Невідомі хори Богдана Кривоуста.

III. Синтезійні аспекти художніх образів хорового мистецтва та живописних полотен (на прикладі творів Ганни Гаврилець, Валентина Сильвестрова, Вікторії Польової та картин Івана Марчука)

1. Роль художніх образів у сприйнятті мистецьких творів.
2. Образне осмислення дійсності в мистецтві.
3. Дослідження структури художньо-творчого процесу: від задуму до втілення.
4. Новітні засоби поєднання музики та живопису.
5. Етапи становлення та творча спрямованість живопису Івана Марчука.
6. «Пльонтанізм» – живописна техніка, що підкорила континенти.
7. Образ Богородиці – синтезійне явище у хорових мініатюрах Ганни Гаврилець та картинах Івана Марчука.
8. Тарас Григорович Шевченко – паралелі мистецьких присвят Валентина Сильвестрова та Івана Марчука.
9. Медитативна «космічність» у духовних хорових творах Вікторії Польової та картинах «запльонтаного» живописця.
10. Образно-художня єдність у синтезі слова, музики і живопису та їх втілення в концертних проєктах.

Список рекомендованої літератури

1. Багрій Т. Творчість Ганни Гаврилець: від витоків до світового визнання. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету*. №291, 2-13. С.153-156.
2. Бенч О. Фольклорні архетипи у хоровій творчості Ганни Гаврилець. *Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського*. Вип.75. Композитор і сучасне соціокультурне середовище Збірник статей. Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2009. С. 57-70.
3. Бенч-Шокало О. Г. Український хоровий спів. Актуалізація звичаєвої традиції: навч. посіб. Київ : Український Світ, 2002. 440 с.
4. Беспалий В. Мистецтво. *Культурологічний словник* / За ред. В. І. Рожка, О. В. Антонюка. Київ : НМАУ. С. 287–289.
5. Бушак С. Тернистий шлях Івана Марчука: Аналіз творчості художника. *Лан. Ланівеччина творча: Літ.-мистец. альманах* / ред.-упоряд. С.Буняк. Тернопіль, 2001. С. 182-191; іл.
6. Василюк В. І. Національна ідея у творчості Т. Шевченка: Вітражі. Збірник матеріалів викладацько-студентських наукових читань / за ред. В. Т. Чайковської, Г. Д. Левченко, О. О. Юрчук, В. І. Василюк. Житомир : ЖДУ імені Івана Франка, 2009. С. 50-54.
7. Герета І. Голос його душі: про укр. худож. І. С. Марчука. *Жовтень*. 1987. № 12. С. 125-126.
8. Гончаренко О. Катрени оголошених картин (навіяне живописом Івана Марчука). Київ: Фенікс, 2011. 520 с.
9. Грекова В.С. Homo creator: грані творчості. *Грані*. 2014. № 11. С. 53-57. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Grani_2014_11_12.
10. Гусарчук Т. В. Феномен творчої індивідуальності композитора в інтонаційній драматургії духовних творів (на матеріалі українського музичного мистецтва): автореф. дис. ... док. мистецтвознавства. Київ, 2018. 533 с.
11. Дзюба І. Проблеми і перспективи української культури. *Радіо Свобода*.

Київ, 2009. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/1495357.html>.

12. Довга Л. До питання про барокову ментальність українців. *Mediaevalia Ukrainica: ментальність та історія ідей*. Т. I. Київ : Інститут української археографії, 1992. С. 102–116.

13. Дорошенко В. Короткий бібліографічний огляд. *Українська душа*. Київ : Фенікс, 1992. С. 113–119.

14. Єфремова В. На гостини до вільного митця – Івана Марчука. *Культура і життя*. 2013. № 36. С. 9-11.

15. Жукова О. Надмузика від Сильвестрова. Штрихи до портрета відомого українського композитора . *День*. 05 жовтня 2005. URL: <https://m.day.kyiv.ua/uk/article/kultura/nadmuzika-vid-silvestrova>

16. Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень / за ред. В. О. Моляко, О. Л. Музики. Житомир: Рута, 2006. 320 с.

17. Іван Марчук: Альбом-каталог / ред. Климчук О. Київ: Атлант ЮЕмСі, 2004. 519 с.

18. Історія мистецтв: навч. посіб. / О. Л. Шевнюк. Київ: Освіта України, 2015. 452 с.

19. Історія української культури / В. О. Лозовой, Л. В. Анучина, О. А. Стасевська, О. В. Уманець / за ред. В. О. Лозового. Харків: Право, 2013. 368 с.

20. Історія української культури. навч. посіб. / за ред. О. Ю. Палової. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 368 с.

21. Кармазін А. О. Національна історія в мистецьких образах як сутність композиторської творчості Михайла Вериківського: автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства: спец. 17.00.03. Музичне мистецтво / Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка. Суми, 2021. 20 с.

22. Коменда О. І. Феномен Мирослава Скорика в світлі ідей творчого універсалізму. Україна. Європа. Світ. Історія та імена в культурно-мистецьких рефлексіях: тези Другої міжнар. наук.-практ. конф. 1–2 лист. 2018 р. Київ. 2018. С. 36–37.

23. Коменда О. І. Універсальна творча особистість в українській музичній культурі: дис. ... док. мистецтвознавства: 17.00.03 – музичне мистецтво. Київ, 2020. 519 с.
24. Крутенко Н. Духовні собори Івана Марчука. *Народна творчість та етнографія*. 1991. № 1. С. 51–56.
25. Кумеда Т. А. Особистість композитора в українській музичній культурі ХХ ст.: дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.01 – театральне мистецтво. Київ, 2006. 167 с.
26. Лозко Г. С. Українське народознавство. Київ : АртЕк, 2006. Вид. 3-тє, доп. і перероб. 472 с.
27. Луніна А. «Барбівська коляда» – візитівка Нового року. *Музика*. 2012. №1. С. 47.
28. Макаров А. Світло українського бароко. Київ : Мистецтво, 1994. 288 с.
29. Марчук І. Вчора, сьогодні...завжди. Макарів: Софія, 2016. 112 с.
30. Марчук І. Голос моєї душі. Київ: Фенікс, 2019. 112 с.
31. Марчук І. Я – художник, отже, людина світу, він моя палітра і моя майстерня. *Укр. мова й літ-ра в серед. школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах*. 2006. № 2. С. 68–70.
32. Марчук Іван. Дорога додому. Альбом. Київ: Атлант ЮЕмСі, 2008. 135 с.: іл.
33. Марчук Іван. Картини – притчі (ранній період). Альбом. Київ: Фенікс, 2017. 268 с.
34. Марчук Іван. Погляд у безмежність: каталог робіт. Київ: Фенікс, 2011. 64 с.: іл.
35. Морщакова О. С. Єдність культури і особистості: феномен творчості. *Психологія і суспільство*. 2006. № 3. С. 70–80.
36. Музичний твір як творчий процес / за ред. О. С. Тимошенко. Київ: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2002. Вип. 21. 280 с.
37. Найдюк О. Вікторія Польова: Коли в тебе потрапляє музика, більше не відчуваєш болю. URL: <https://karabas.live/polyova-interview-2019/>.

38. Нискозуб І. «Золотий камінь посіємо» Г. Гаврилець в аспекті сучасного композиторського трактування фольклору. *Київське музикознавство. зб. ст. НМАУ ім. П. І. Чайковського; Київський ін-т музики ім. Р. М. Глієра. Вип. 46.* Київ, 2013. С. 121–128.
39. Нискозуб І. Особливості трактування українського фольклору в ораторії «Барбівська коляда» Ганни Гаврилець. *Наукові збірки Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка* / гол. ред. Ігор Пілатюк, ред. упоряд. Ю. Ясіновський, О. Катрич. Львів, 2014. Випуск 32. Музикознавчі студії. С. 183–191.
40. Новик М. Зухвала доля художника Марчука. *Культура і життя.* 2014. №11. С. 5.
41. Орлова Т. Художній образ. *Філософський енциклопедичний словник* / НАН України, Ін-т філософії імені Григорія Сковороди; редкол.: В. І. Шинкарук (голова) та ін. Київ : Абрис, 2002. С. 702–703.
42. Пахльовська О. Художник із космосу. Іван Марчук відсвяткував 75-річний ювілей. *День.* 2011. 20-21 травня. С. 16.
43. Психологія творчості: Конспект лекцій / уклад. О. А. Кривопишина. Суми: СумДУ, 2009. 81 с.
44. Роменець В. А. Психологія творчості: навч. посіб. 3-тє вид. Київ: Либідь, 2004. 288 с.
45. Рубан О. М. Естетична діяльність: вияв унікальності особистості: автореф. дис. канд. філос. наук. Київ, 1997. 19 с.
46. Рудакевич О. М. Ідея нації та націоналізму у творчості Тараса Шевченка та Івана Франка. *Філософський альманах.* Київ: Центр духовної культури, 2004. № 40. С. 28–35.
47. Семенченко М. Валентин Сильвестров: «Народ уже переміг». *День.* 11 грудня 2013. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/den-ukrayini/valentin-silvestrov-narod-uzhe-peremig>.
48. Семенченко М. Валентин Сильвестров: «Читайте Шевченка, пока не поздно...». *День.* 29 грудня 2013.

URL: <http://www.day.kiev.ua/ru/article/kultura/valentin-silvestrov-chitayte-shevchenko-poka-ne-pozdno>.

49. Синько Р. Як окрема планета «Шевченкіана» Івана Марчука у МАУП. *Українська культура*. 2005. № 7-8. С. 23–24.
50. Степурко В. І. Вияви мистецької інтроверсії у творчості композиторів України другої половини ХХ – початку ХХІ століття: дис... канд. мист. (д-р філос.): 26.00.01 – теорія та історія культури. Київ, 2017. 199 с.
51. Стражний О. С. Український менталітет: Ілюзії. Міфи. Реальність. Київ : Книга, 2008. 368 с.
52. Стратій Я. Образ. *Філософський енциклопедичний словник / НАН України, Ін-т філософії імені Григорія Сковороди; редкол.: В. І. Шинкарук (голова) та ін.* Київ : Абрис, 2002. С. 443.
53. Стрипко Т. Той, кому одного всесвіту замало. *Літературна Україна*. 2011. 12 травня. С. 15.
54. Сухомлінова Т. П. Хорова творчість Ганни Гаврилець у контексті новітнього відродження національного музичного мистецтва: дис. ... канд. мист.: 17.00.03 – музичне мистецтво. Харків, 2016. 259 с.
55. Сучасна музика в сучасному світі: Збірник наукових праць. Вип.4. / ред. кол. М. А. Моїсеєва (відп. ред.) С. В. Олійник, О. В. Плотницька. Житомир: Ви-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. 138 с.
56. Торба О. Сучасна українська хорова музика: стиль і стильність. «Псалом 50 (51)» Вікторії Польової. *Науковий вісник НМАУ ім. П. Чайковського*. Вип. 85. Духовна культура України: традиції та сучасність. Київ, 2010. С. 357–376.
57. Туриніна О. Л. Психологія творчості: навч. посіб. Київ: МАУП, 2007. 160 с.: іл.
58. Турчак Л. І. Еволюція образотворчого мистецтва в незалежній Україні: дис. ... канд. мистецтвознавства : 26.00.01 – теорія та історія культури. Київ, 2011. 183 с.

59. Українська культура в європейському контексті / за ред. Ю. П. Богуцького. Київ: Знання, 2007. 679 с.
60. Українська людина в європейському світі: виміри ідентичності: навч. посібник / кол. авторів; за ред. д-ра екон, наук, проф. Т. С. Смовженко, д-ра філос. наук, проф. З. Е. Скринник. Київ: УБС НБУ, 2015. 609 с.
61. Хорове мистецтво України та його подвижники: матеріали УІ Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Дрогобич, 19-20 жовтня 2017 року) / редкол. І. Л. Бермес, В. В. Палюга. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ ДДПУ ім.І.Франка, 2017. 358 с.
[URL:http://dspu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/02/xorove-mystectvo-urayiny-ta-jogo-podvyzhnyky-2017.pdf](http://dspu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/02/xorove-mystectvo-urayiny-ta-jogo-podvyzhnyky-2017.pdf)
62. Храмова В. До проблеми української ментальності. *Українська душа*. Київ : Фенікс, 1992. С. 3–35.
63. Чекан Ю. До питання визначення предмету історії музики. *Музично-історичні концепціїу минулому і сучасності*/ ред.-упор.О.Зінкевич, В.Сивохіп. Львів : Сполом, 1997. С.17-23.
64. Чекан Ю. Інтонаційний образ світу: монографія. Київ: Логос, 2009. 227 с.
65. Чекан Ю. Сакральний світ Вікторії Польової / О. Голинська, Ю. Чекан. *Музика – український інтернет-журнал*. URL: <http://mus.art.co.ua/sakralnyj-svit-viktoriji-polovoji/>.
66. Чекан Ю. І. Інтонаційний образ світу : монографія. Київ : Логос, 2009. 227 с.
67. Шоріна А. Український геній Марчук: історії. Львів: ВФ «Афіша», 2016. 151с.
68. Яланська С. П. Психологія творчості: навч. посіб. Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2014. 180 с.